

Komentár k štvrťročným finančným účtom za 3. štvrťrok 2010

Systém ESA95 rozlišuje nasledovné inštitucionálne sektory a subsektory:

Nefinančné korporácie	S.11
Finančné korporácie	S.12
Centrálna banka	S.121
Ostatné peňažné finančné inštitúcie	S.122 (komerčné banky a podielové fondy peňažného trhu)
Ostatní finanční sprostredkovatelia	S.123 (ostatné podielové fondy, lízing, faktoring a splátkový predaj)
Finančné pomocné inštitúcie	S.124 (DSS, DDS, OCP, BCP, CD, SPF) ¹
Poisťovacie korporácie a penzijné fondy	S.125
Verejná správa	S.13
Ústredná štátna správa	S.1311
Regionálna štátna správa	S.1312
Územná samospráva	S.1313
Fondy sociálneho zabezpečenia	S.1314
Domácnosti	S.14
Neziskové inštitúcie slúžiace domácnostiam (NISD)	S.15
Zahraníčia (nerezidenti)	S.2
Európska únia (EÚ)	S.21
Členské krajiny EÚ	S.211
Členské krajiny európskej menovej únie (EMÚ) a inštitúcie EÚ	S.212
Zvyšok sveta a medzinárodné organizácie	S.22

Systém ESA95 rozlišuje nasledovné finančné nástroje:

Menové zlato a zvláštne práva čerpania	(A)F.1 ²
Menové zlato	(A)F.11
Zvláštne práva čerpania (ZPČ)	(A)F.12
Obeživo a vklady	(A)F.2
Obeživo	(A)F.21
Prevoditeľné vklady	(A)F.22
Ostatné vklady	(A)F.29
Cenné papiere okrem akcií	(A)F.3
Cenné papiere okrem akcií a finančných derivátov	(A)F.33
Krátkodobé	(A)F.331
Dlhodobé	(A)F.332
Finančné deriváty	(A)F.34
Pôžičky	(A)F.4
Krátkodobé	(A)F.41
Dlhodobé	(A)F.42
Akcie a ostatné podiely	(A)F.5
Akcie a ostatné podiely okrem akcií podielových fondov	(A)F.51
Kótované akcie	(A)F.511
Nekótované akcie	(A)F.512
Ostatné podiely	(A)F.513
Akcie podielových fondov	(A)F.52
Poistnotechnické rezervy	(A)F.6
Čistý majetok domácností v rezervách životného poistenia a penzijných fondov	(A)F.61
Čistý majetok domácností v rezervách životného poistenia	(A)F.611
Čistý majetok domácností v rezervách penzijných fondov	(A)F.612
Vopred zaplatené poistné a rezervy na nevyrovnané poistné nároky	(A)F.62
Ostatné pohľadávky a záväzky	(A)F.7
Obchodný úver a preddavky	(A)F.71
Ostatné	(A)F.79

¹ DSS – dôchodkové správcovské spoločnosti, DDS – doplnkové dôchodkové spoločnosti, OCP – obchodníci s cennými papiermi (CP), BCP – burza CP, CD – centrálny depozitár, SPF – správcovské spoločnosti podielových fondov

² Stavby sú označované kódom AF a transakcie kódom F

Štvrťročné finančné účty v 3. štvrťroku 2010

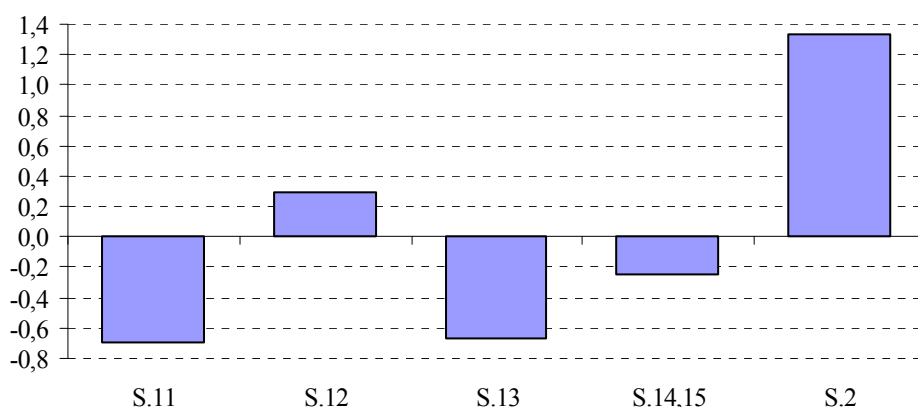
Celkový vývoj

Transakcie

V treťom štvrťroku 2010 došlo k nárastu čistej dlžnickej pozície domácej ekonomiky, a tým k zvýšeniu čistej veriteľskej pozície sektora zahraničia³, keď čisté prijaté pôžičky⁴ dosiahli 1,3 mld. eur. Tento negatívny vývoj bol výsledkom poklesu finančných aktív a súčasného nárastu finančných pasív. Z pohľadu inštitucionálnych sektorov⁵ prispeli najvýraznejšou mierou k uvedenému vývoju finančné transakcie verejnej správy (S.13) a nefinančných inštitúcií (S.11), keď rozdiel medzi aktívnymi a pasívnymi transakciami dosiahol u oboch sektorov po -0,7 mld. eur. Naopak, najlepší výsledok v 3. štvrťroku 2010 dosiahli finančné inštitúcie (S.12), ktorých veriteľská pozícia vzrástla o 0,3 mld. eur.

Graf č.1

Čisté pôžičky poskytnuté (+)/prijaté (-) podľa sektorov
v 3.Q.10 (v mld. EUR)

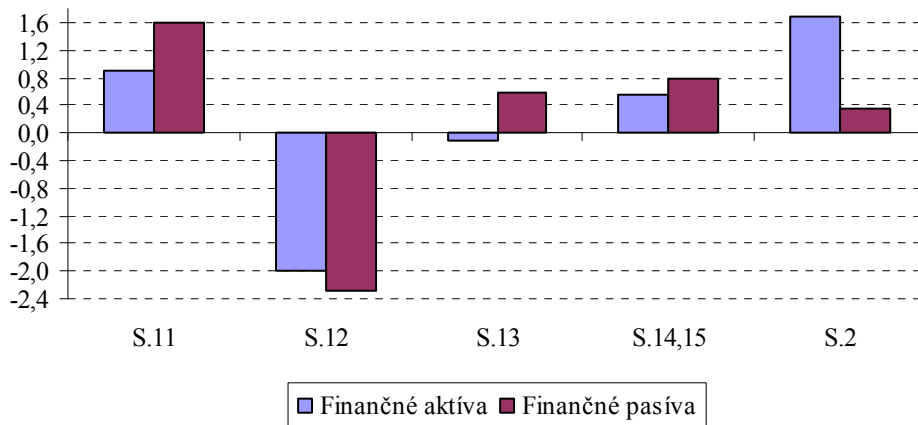
Graf č.2

³ Súčet finančných aktív a pasív sektorov domácej ekonomiky (S.1) a zahraničia (S.2) sa musí rovnať 0, to znamená, že ak klesá zadlženosť (resp. rastie veriteľská pozícia) domácej ekonomiky, automaticky dochádza k poklesu veriteľskej pozície (resp. rastu zadlženosti) zahraničia voči domácej ekonomike. To či sa jedná o pohyb v zadlženosti alebo veriteľskej pozícii závisí od celkového objemu čistého majetku, čiže od vývoja stavov pohľadávok a záväzkov

⁴ Čisté prijaté pôžičky reprezentujú záporný rozdiel medzi finančnými aktívami a finančnými pasívami. Ak je rozdiel kladný, hovoríme o čistých poskytnutých pôžičkách.

⁵ Podrobné členenie inštitucionálnych sektorov s priradenými kódmi v súlade s klasifikáciou národných účtov ESA95 je uvedené na strane 2

Finančné transakcie podľa sektorov v 3.Q.10 (v mld. EUR)

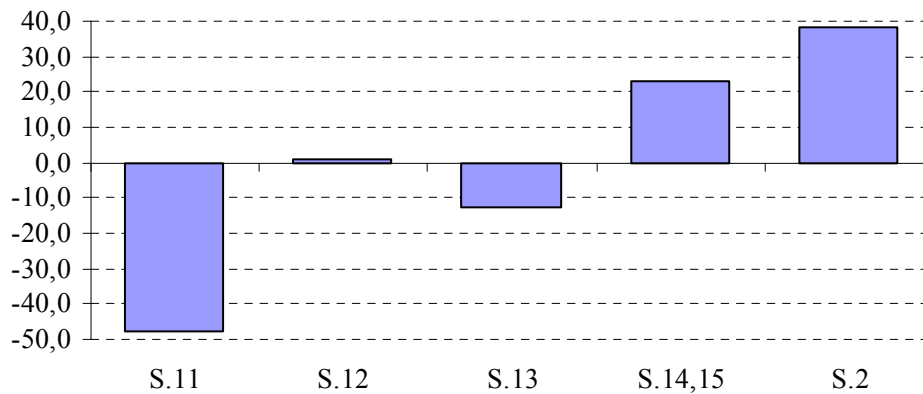

Stavy

Zápornými finančnými transakciami v 3. štvrtroku 2010 sa celkový dlh národného hospodárstva zvýšil, keď jeho objem na konci štvrtroka dosiahol -37 mld. eur. Najzadlženejší je sektor nefinančných inštitúcií, ktorého čistý dlh predstavuje -47,6 mld. eur. Okrem podnikov je naďalej zadlžený aj sektor verejnej správy, a to vo výške -12,9 mld. eur. V rámci domácej ekonomiky disponuje najväčším čistým finančným majetkom sektor domácností (v objeme 22,8 mld. eur). Sektor zahraničia zaznamenáva dlhodobu čistú veriteľskú pozíciu, ktorá ku koncu 3. štvrtroka 2010 predstavovala hodnotu 38,4 mld. eur.⁶

Graf č. 3

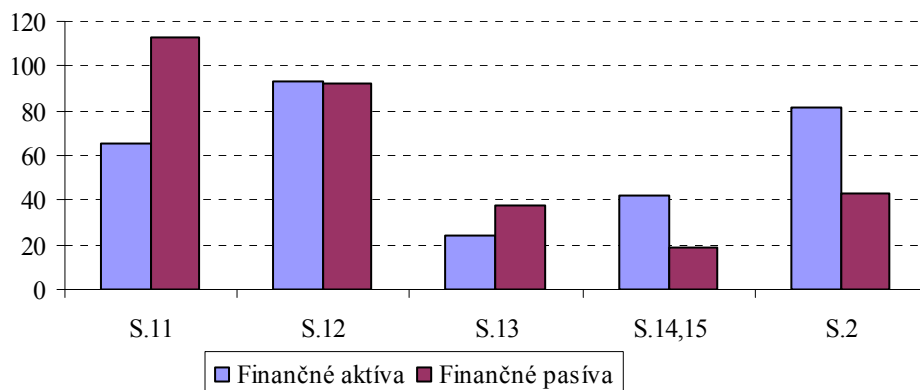
Čisté finančné aktíva podľa sektorov ku koncu 3.Q.10
(v mld. EUR)

⁶ Rozdiel medzi čistým finančným dlhom domácej ekonomiky (-37 mld. eur) a čistou veriteľskou pozíciou zahraničia (38,4 mld. eur) predstavuje položka menové zlato a ZPČ vo výške 1,4 mld. eur). Táto položka je vykazovaná na strane aktív centrálnej banky, ale na strane pasív zahraničia sa nevykazuje.

Graf č. 4

Stavy finančných aktív a pasív podľa sektorov ku koncu 3.Q.10
(v mld. EUR)

Štvrťročné finančné účty podľa jednotlivých inštitucionálnych sektorov

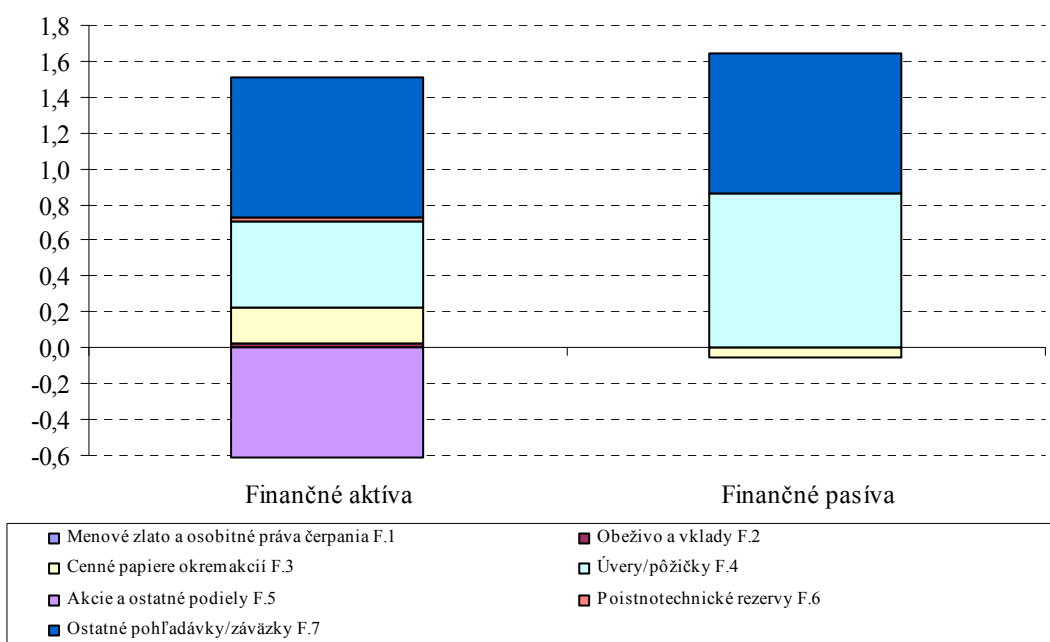
S.11 Nefinančné inštitúcie

Transakcie

Negatívny vývoj v podobe zvyšovania zadlženosti nefinančných inštitúcií bol spôsobený tým, že finančné aktíva vzrástli menej než finančné pasíva.

Graf č. 5

Štruktúra finančných aktív a pasív (transakcie) nefinančných podnikov
v 3.Q.10 (v mld. EUR)

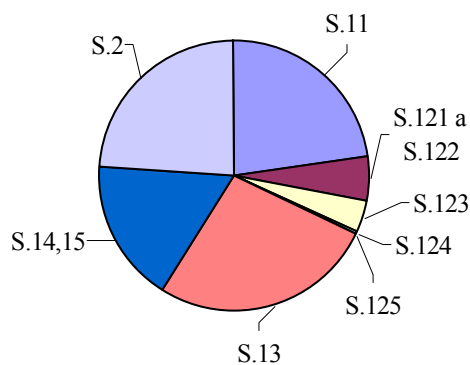

Na strane pasív podnikom vzrástli dlhodobé úvery od domácich bánk (0,2 mld. eur), od verejnej správy (0,3 mld. eur) a zo zahraničia (0,2 mld. eur) a ostatné záväzky voči domácim podnikom (0,5 mld. eur)..

V rámci aktív podnikov došlo k zvýšeniu najmä obchodných úverov a preddavkov voči domácim podnikom a zahraničiu (rovnako o 0,3 mld. eur) a krátkodobé úvery voči domácim podnikom (0,2 mld. eur) aj voči zahraničiu (0,1 mld. eur). Na druhej strane poklesol objem držaných akcií zahraničných podielových fondov a nekótovaných akcií domácich podnikov.

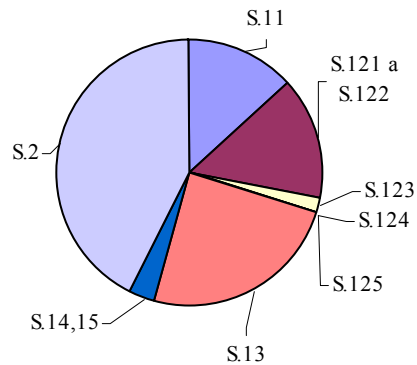
Graf č.6

Sektorové členenie finančných aktív
(transakcie) nefinančných inštitúcií v 3.Q.10

Graf č.7

Sektorové členenie finančných pasív (transakcie)
nefinančných inštitúcií v 3.Q.10

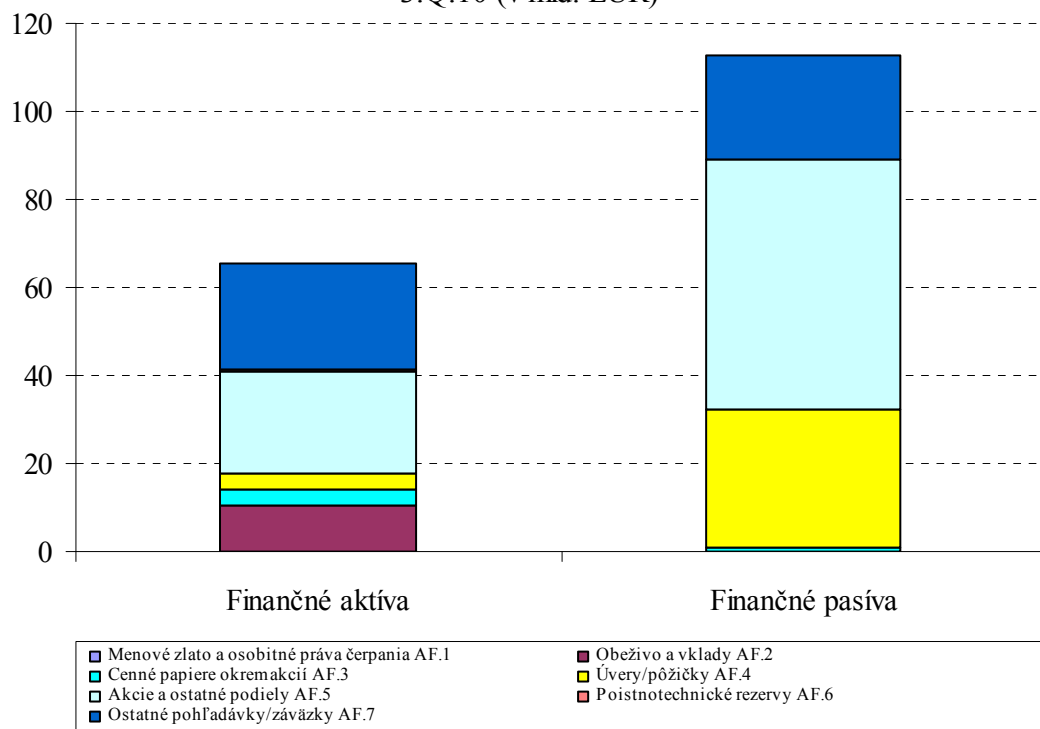

Stavy

Medzi hlavné finančné zdroje nefinančných podnikov patria dlhodobo akcie, finančné a obchodné úvery. Uvedené zdroje využívajú podniky na investície predovšetkým do obchodných úverov, akcií a vkladov.

Graf č. 8

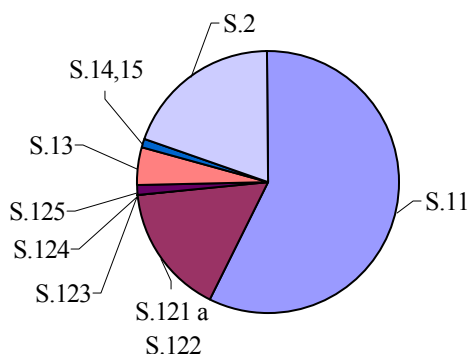
Štruktúra finančných aktív a pasív nefinančných podnikov ku koncu 3.Q.10 (v mld. EUR)

Vydané majetkové cenné papiere nefinančných podnikov sú v rámci domácej ekonomiky držané predovšetkým v sektore nefinančných podnikov (35,4%) a subjektmi verejnej správy (16,8%). 47,2% akcií domácich podnikov je vlastnených zahraničnými subjektmi. V rámci úverového financovania sa podnikov predstavujú úvery od domácich bánk a lízingových a faktoringových spoločností 55,6%, úvery zo zahraničia tvoria 34,4%. Hlavnými dlžníkmi domácich podnikov v jednotlivých finančných nástrojoch sú subjekty sektorov nefinančných podnikov (57,3%), peňažných finančných inštitúcií (16,0%) a zahraničia (19,8%).

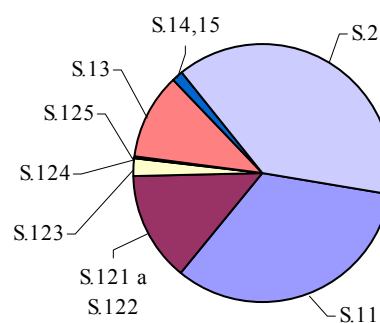
Graf č. 9

Sektorové členenie finančných aktív nefinančných inštitúcií ku koncu 3.Q.10

Grafč.10

Sektorové členenie finančných pasív nefinančných inštitúcií ku koncu 3.Q.10

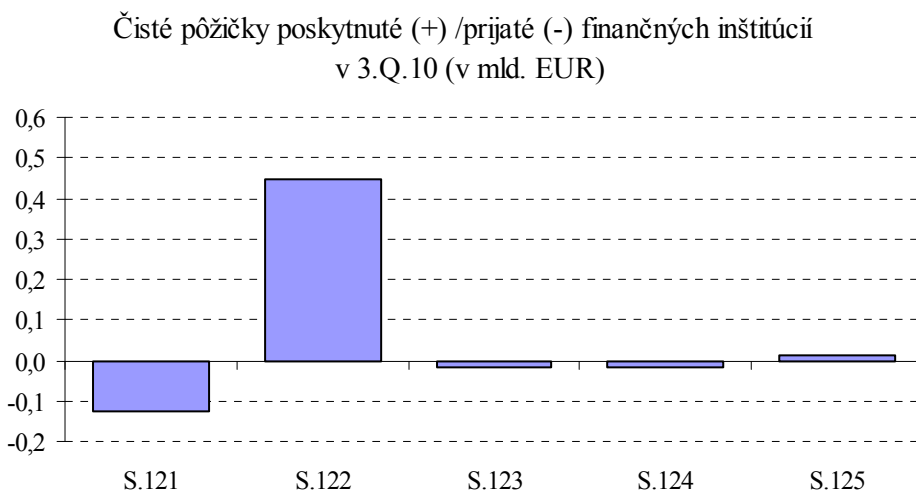

S.12 Finančné inštitúcie

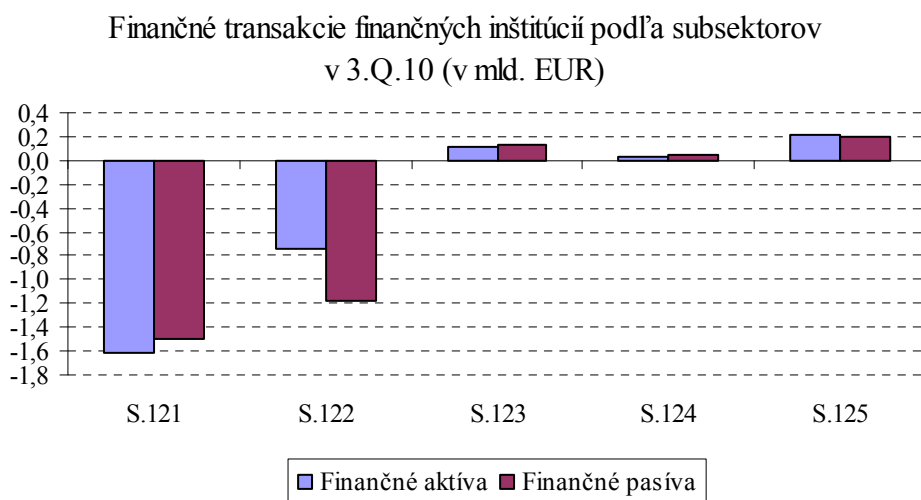
Transakcie

Na rozdiel od nefinančných podnikov zaznamenal sektor S.12 - finančné korporácie v 3. štvrtroku 2010 čisté poskytnuté pôžičky, o čo sa pričínili predovšetkým subjekty subsektora S.122 – ostatné finančné inštitúcie a čiastočne aj S.125 – poisťovne a penzijné fondy. Sektor S.12 si tak zvýšil svoju celkovú veriteľskú pozíciu.

Graf č.11

Graf č.12

Celkové čisté kladné transakcie ostatných peňažných finančných inštitúcií (S.122) boli výsledkom vyššieho poklesu pasív v porovnaní s poklesom aktív. Z pasív najviac poklesli úvery od centrálnej banky (-0,9 mld. eur) a vklady od ústrednej štátnej správy (-0,8 mld. eur). Z aktív sa najviac znížili prevoditeľné vklady v centrálnej banke (-0,8 mld. eur), krátkodobé dlhové cenné papiere emitované vládou (-0,6 mld. eur) a dlhodobé dlhové cenné papiere emitované zahraničným (-0,2 mld. eur). Na aktívach najviac vzrástli dlhodobé úvery poskytnuté obyvateľstvu (+0,5 mld. eur) a nefinančným podnikom (+0,2 mld. eur).

Druhým z dvoch subsektorov finančných korporácií, ktoré v treťom štvrtroku 2010 zaznamenali kladné finančné transakcie, bol aj subsektor S.125 – poisťovne a penzijné fondy. Zdroje získané od obyvateľstva vo forme dôchodkových úspor a životného poistenia

investovali prevažne do zahraničných podielových fondov a zahraničných dlhodobých dlhových cenných papierov.

Ostatné finančné inštitúcie (S.123) skončili iba v miernom mínuse. V rámci aktív stojí za zmienku nárast dlhodobých úverov voči domácim podnikom a domácich aj zahraničných akcií podielových fondov. Z položiek pasív sa najvýraznejšie zvýšil objem vydaných akcií podielových fondov v držbe domácností.

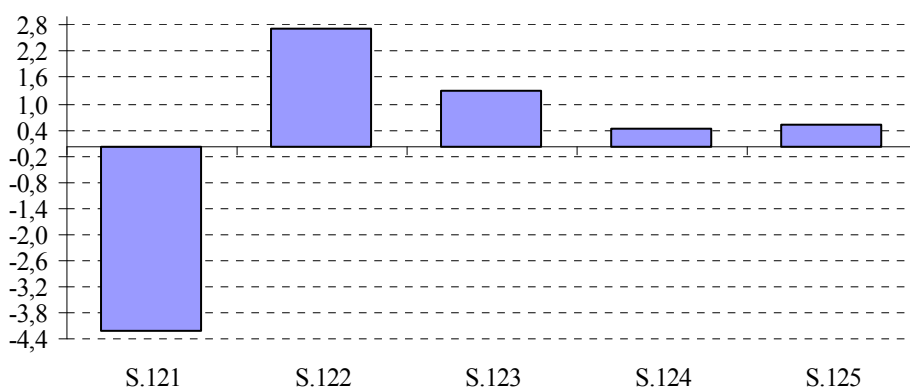
V miernom mínuse skončili aj finančné pomocné inštitúcie (S.124), ktoré zaznamenali najväčšie transakcie v rámci aktív s ústrednou štátnou správou, a to pokles prevoditeľných a nárast ostatných vkladov. Z pasívnych položiek je potrebné spomenúť nárast nekótovaných akcií v držbe poisťovní a penzijných fondov.

Stavy

Celý finančný sektor (S.12) je vo veriteľskej pozícii, zásluhou všetkých subsektorov s výnimkou dlžníckej pozície centrálnej banky.

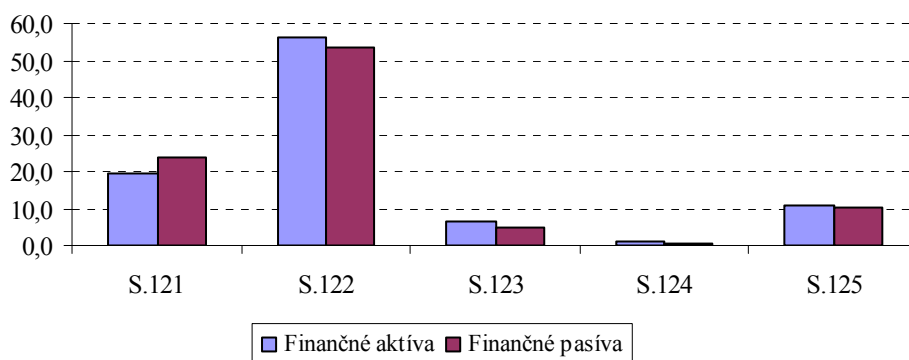
Graf č. 13

Čisté finančné aktíva subsektorov finančných inštitúcií ku koncu
3.Q.10 (v mld. EUR)

Graf č.14

Finančné aktíva a pasíva finančných inštitúcií podľa
subsektorov ku koncu 3.Q.10 (v mld. EUR)

V súlade so svojím primárnym poslaním – prijímať vklady a poskytovať úvery - najviac peňazí investujú ostatné peňažné finančné inštitúcie do úverov (59% všetkých aktív). Okrem toho významnú časť voľných zdrojov si ukladajú do vládnych dlhopisov (22%) a rezidentských aj nerezidentských vkladov a obeživa (takmer 9%). Na strane pasív zohrávajú dominantnú úlohu vklady (takmer 80% všetkých pasív). Z pohľadu sektorového členenia sú najvýznamnejšími klientmi bánk na strane aktív nefinančné podniky, domácnosti a subjekty ústrednej štátnej správy. Na strane pasív sú to predovšetkým domácnosti, zahraničné subjekty a nefinančné podniky. Sektor zahraničia predstavuje významného vlastníka akcií a ostatných majetkových podielov v bankách, keď jeho podiel v tomto finančnom nástroji predstavuje približne 94%.

Štruktúra investovaných finančných nástrojov ako aj sektorov vychádza z hlavnej funkcie sektora S.123, ostatní finanční sprostredkovatelia, to znamená, že sa zameriava na poskytovanie úverov nefinančným podnikom a domácnostiam a časť zdrojov investuje taktiež do vkladov v bankách, domácich vládnych a zahraničných dlhopisov. Hlavným zdrojom príjmov sú predovšetkým úvery od zahraničných a domácich bánk a podielové listy podielových fondov v držbe predovšetkým domácností.

Najmenší vplyv v rámci finančných inštitúcií má z pohľadu spravovaných aktív a pasív sektor S.124, finančné pomocné inštitúcie. Väčšinu svojich voľných finančných zdrojov, ktoré získava od zahraničných aj domácich akcionárov a od domácich bánk vo forme úverov, má uložených vo vkladoch.

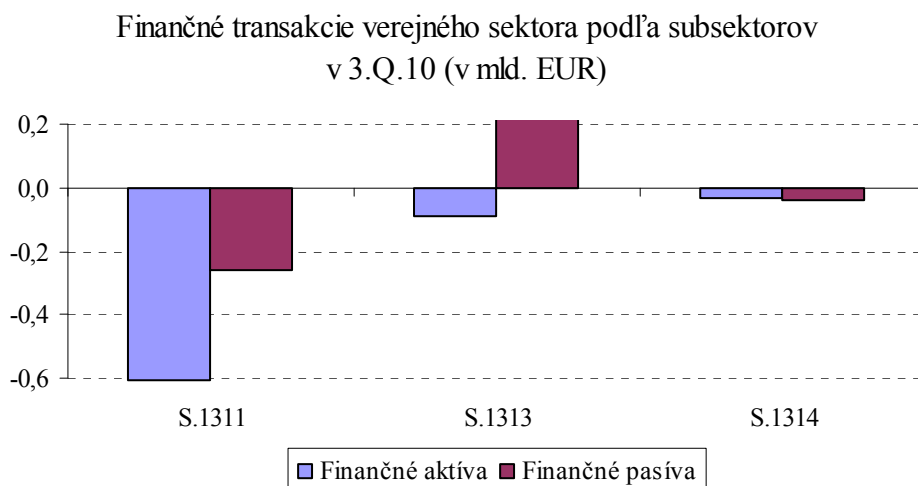
Naopak čoraz viac rastúci vplyv na finančnom trhu zaznamenáva sektor S.125, poisťovne a dôchodkové a doplnkové dôchodkové fondy. Hlavným veriteľom uvedeného sektora sú domácnosti, ktoré investujú do životných poisťovní a do druhého a tretieho dôchodkového piliera. Tako získané prostriedky sú investované predovšetkým do domácich (dlhopisy vlády) a zahraničných dlhových cenných papierov, ďalej do vkladov v domácich bankách a taktiež do domácich majetkových cenných papierov a zahraničných podielových fondov.

S.13 Verejná správa

Transakcie

Verejná správa v treťom štvrtroku 2010 zvýšila svoju dlžnícku pozíciu o -0,7 mld. eur, o čo sa pričínala predovšetkým ústredná štátna správa (S.1311), ktorej subjekty zaznamenali záporné čisté finančné operácie vo výške -0,3 mld. a územná samospráva (S.1313), ktorá mala čisté prijaté pôžičky taktiež vo výške -0,3 mld. eur. Fondy sociálneho zabezpečenia (S.1314) skončili takmer na nule.

Graf č.15

Najväčší vplyv na celkový výsledok ústrednej štátnej správy mal pokles vkladov v bankách (-1,3 mld. eur). Z pasív najviac poklesli krátkodobé cenné papiere v držbe finančných inštitúcií (-0,6 mld. eur) a najviac vzrástli emitované dlhopisy (+0,3 mld. eur) v držbe predovšetkým nefinančných podnikov a zahraničných subjektov.

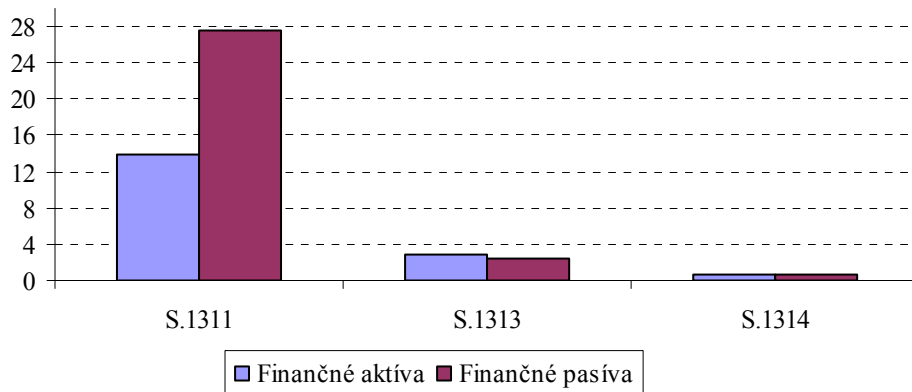
Územnej samospráve poklesli z aktív hlavne ostatné pohľadávky voči domácnostiam a nefinančným podnikom. Na pasívach vzrástli prevažne dlhodobé a krátkodobé finančné úvery prijaté od bánk a obchodné úvery prijaté od podnikov.

Stavy

Celková dlžnícka pozícia sektora verejnej správy je určená predovšetkým vývojom v subsektore ústredná štátna správa, S.1311. Ostatné dva subsektory verejnej správy, S.1313 - územná samospráva a S.1314 - fondy sociálneho zabezpečenia zaznamenali ku koncu 3. štvrtroka 2010 čistú veriteľskú pozíciu.

Graf č. 16

Finančné aktíva a pasíva inštitúcií verejnej správy podľa
subsektorov ku koncu 3.Q.10 (v mld. EUR)

Najväčším finančným aktívom subjektov centrálnej vlády sú akcie emitované domácimi nefinančnými podnikmi (cca. 56% z hodnoty celkových aktív). Viac než 16% svojich aktív vykazujú subjekty centrálnej vlády v dlhodobých úveroch poskytnutých nefinančným podnikom, územnej samospráve a zahraničným subjektom. Prevažnú väčšinu pasív centrálnej vlády tvoria dlhodobé dlhové cenné papiere (cca. 83%), z ktorých 29% vlastní zahraniční vlastníci.

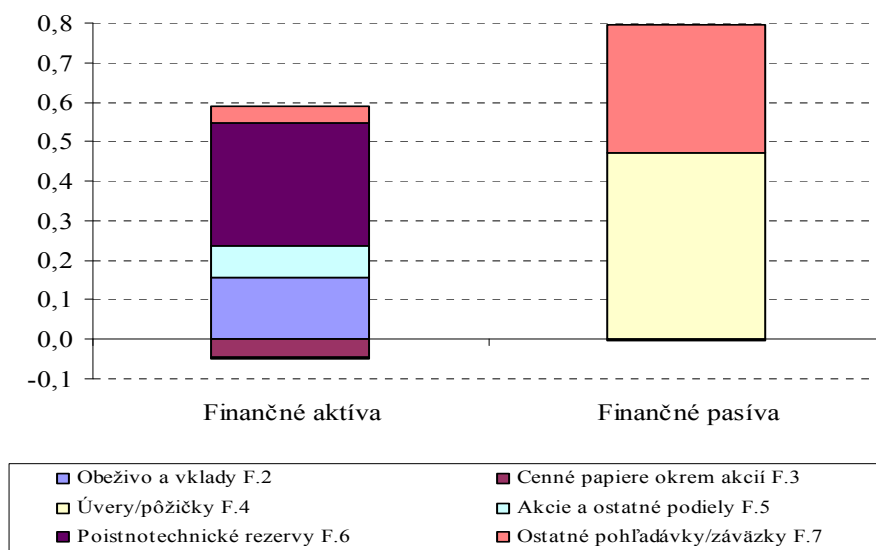
S.14,15 Domácnosti a NISD

Transakcie

Sektor domácností a NISD si v 3.Q. 2010 znížil svoju celkovú veriteľskú pozíciu vplyvom rýchlejšieho rastu finančných pasív v porovnaní s rastom finančných aktív. Domácnosti sa viac zadlžovali formou dlhodobých úverov od bánk (+0,5 mld. eur) a formou ostatných záväzkov voči ústrednej štátnej správe (+0,2 mld. eur). Na strane aktív domácnostiam narástli predovšetkým úspory v penzijných fondoch a v prevoditeľných vkladoch a obežive (zhodne +0,2 mld. eur), ďalej v rezervách životného poistenia, a v akciách podielových fondov (zhodne +0,1 mld. eur).

Graf č.17

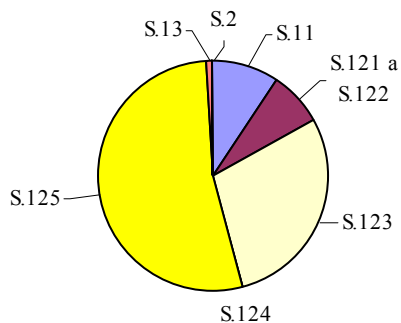
Štruktúra finančných aktív a pasív (transakcie) domácností a NISD v 3.Q.10 (v mld. EUR)

Z pohľadu sektorového členenia mali najväčší podiel na strane aktív transakcie s poisťovňami a penzijnými fondmi a s ostatnými finančnými sprostredkovateľmi (ostatné podielové fondy). Na strane pasív prispeli k negatívnemu vývoju predovšetkým transakcie s peňažnými finančnými inštitúciami, s ústrednou štátnou správou a s nefinančnými inštitúciami.

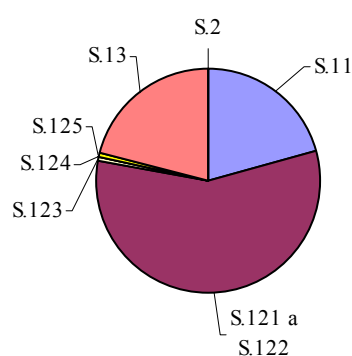
Graf č.18

Sektorové členenie finančných aktív (transakcie) domácností a NISD v 3.Q.10

Graf č.19

Sektorové členenie finančných pasív (transakcie) domácností a NISD v 3.Q.10

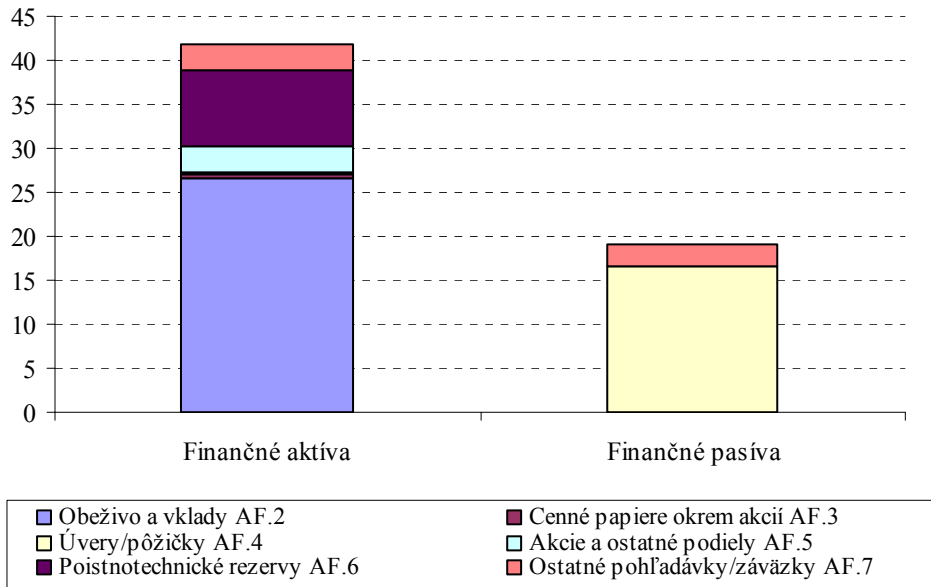

Stavy

Sektor domácností a NISD sa v slovenskom hospodárstve vyznačuje veľkou čistou veriteľskou pozíciou. Približne 55% zdrojov si ukladá vo forme vkladov, ďalšia časť, necelých 20%, je investovaná v dôchodkovom systéme a v životnom poistení. Do podielových fondov investujú domácnosti 6,9% svojich aktív. 87% všetkých pasív tvoria prijaté úvery, predovšetkým dlhodobé. Zvyšnú časť záväzkov tvoria ostatné pasíva, z ktorých najväčší podiel majú pasíva voči verejnej správe (časový posun v platení daní, odvodov, sociálnych príspevkov).

Graf č. 20

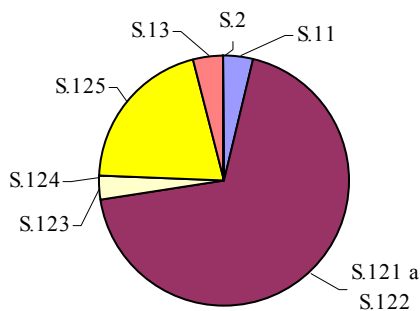
Štruktúra finančných aktív a pasív domácností a NISD ku koncu 3.Q.10 (v mld. EUR)

Sektorové členenie investícií a zdrojov financovania domácností vyplýva z povahy finančných nástrojov v ich bilancii. Najdôležitejší partner domácností a NISD je subsektor S.122 – ostatné peňažné finančné inštitúcie, významný podiel začína v posledných rokoch nadobúdať aj sektor S.125 - poisťovne a dôchodkové a doplnkové dôchodkové fondy. Na strane pasív tvorí relatívne významný podiel aj sektor verejnej správy.

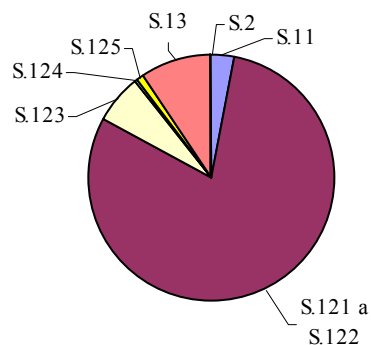
Graf č. 21

Sektorové členenie finančných aktív domácností a NISD ku koncu 3.Q.10

Graf č. 22

Sektorové členenie finančných pasív domácností a NISD ku koncu 3.Q.10

S.2 Zahraničie

Transakcie

Celkové zvýšenie veriteľskej pozície sektora zahraničia voči domácim sektorom bolo výsledkom dynamickejšieho rastu aktív v porovnaní s rastom pasív.

V rámci aktív dominoval nárast ostatných vkladov v bankách (+1,3 mld. eur) a nárast držby nekótovaných akcií (+0,9 mld. eur) nefinančných podnikov a finančných inštitúcií. Z položiek pasív sa najviac zvýšili nekótované akcie v držbe nefinančných inštitúcií (+0,3 mld. eur), obchodné úvery a preddavky od nefinančných inštitúcií (+0,3 mld. eur) a akcie podielových fondov držané poisťovňami a penzijnými fondmi (+0,3 mld. eur).

Stavy

Sektor zahraničia je čistým veriteľom voči slovenskej ekonomike, keď 33% všetkých aktív predstavujú akcie domácich nefinančných podnikov a ďalších 18% tvoria pohľadávky voči centrálnej banke v súvislosti s platobným systémom TARGET2. Významným aktívom zahraničia sú aj úvery poskytnuté nefinančným podnikom a dlhové cenné papiere emitované ústrednou štátnou správou. Najvýznamnejšími záväzkami zahraničia voči domácej ekonomike sú dlhové cenné papiere (cca. 51% hodnoty pasív) prevažne v rukách finančných inštitúcií a obchodné úvery (cca. 15%) prijaté od nefinančných podnikov.